

## LEESTAKEN IN DE ZAAK- EN PRAKTIJKVAKKEN

### ● ● ● Wat?

Wanneer leerlingen over onvoldoende schoolse taalvaardigheid beschikken, staat dit hun schoolsucces enorm in de weg. Ook in de zaakvakken kun je de leerlingen aan hun schoolse taalvaardigheid laten werken. Meer leestaken in je lesopzet opnemen is één van de mogelijkheden om taal- en kennisverwerving te combineren.

### ● ● ● Waarom?

In vergelijking met de lagere school is de benadering van de leerstof in het secundair onderwijs veel minder concreet en anekdotisch en dat brengt ook een specifieke taal met zich mee. Leerlingen die van huis uit weinig ervaring met deze taal opdoen, zullen de kloof niet zelf kunnen overbruggen. Uitleg geven over moeilijke woorden blijkt vaak niet voldoende.

Het is niet alleen de vakterminologie die problemen oplevert, maar ook het hoge abstractieniveau waarmee vraagstukken worden benaderd en verwoord. In het kader van een gelijke-kansenbeleid heeft het bevorderen van schoolse taalvaardigheid dan ook een hoge prioriteit

Teksten lezen in de zaakvakken is ook uit didactisch oogpunt van belang. Door leerlingen actief aan de slag te laten gaan met leesteksten die een brede waaier aan inhoud en vormen bestrijken, krijgen ze niet alleen een grotere woordenschat, maar ook meer kennis van de wereld waar de abstracte leerstof in thuis hoort. Ze zullen meer inzicht in de leerstof krijgen en de vakinhouden makkelijker kunnen verbinden met eigen ervaringen.

Daar komt nog bij dat functionele leesvaardigheid ook op de werkvloer en in het maatschappelijk leven steeds belangrijker wordt. De leesvaardigheid die leerlingen later nodig zullen hebben, kunnen ze niet alleen opdoen in de taalvakken. Informatie verwerken via teksten leren ze dus het best doorheen alle vakken van hun opleiding.

Uit onderzoek blijkt dat 1 op 7 Vlamingen laaggeletterd is. Laaggeletterden beschikken over onvoldoende lees- en schrijfvaardigheid om optimaal te kunnen functioneren en zich verder te ontwikkelen in hun maatschappelijke leven en op het werk. Werken aan functionele leesvaardigheid in het onderwijs dient daarom een hoge prioriteit te krijgen.

### ● ● ● Hoe?

Leestaken moeten wel gekaderd worden binnen motiverende en uitdagende opdrachten. Lezen om het lezen of om een reeks detailvragen te beantwoorden is weinig motiverend en zet leerlingen vaak niet aan tot echte informatieverwerking. Een goede leestaak moet aan een aantal voorwaarden voldoen:

- via een leesopdracht moet het lezen een functioneel doel krijgen; de leesopdracht moet zodoende een echte informatiebehoefte bij de leerling opwekken; functionele doelen zijn bijvoorbeeld: iets moeten maken, iets te weten komen, een probleem oplossen of een beslissing nemen
- de opdracht is zo gekozen dat ze het lezen van de tekst en verwerken van de informatie hierin onontbeerlijk maken

Je kunt veel soorten teksten gebruiken om tegelijkertijd kennis van de wereld bij te brengen en aan taalverwerving te werken: krantenartikelen, populair-wetenschappelijke teksten, interviews,

biografische en anekdotische verhalen. Deze teksten kunnen bijvoorbeeld dienen om een probleemstelling te formuleren, ideeën voor een onderzoekje op te doen, gegevens voor een werkstuk te verzamelen, alternatieve zienswijzen te vergelijken of toepassingen in kaart te brengen.

Ook met theoretische teksten, inclusief de leerteksten in een schoolboek, kun je leerlingen functioneel aan de slag laten gaan. Binnen een lesopzet waarin zelfontdekkend leren het uitgangspunt is, kun je de leerlingen een leertekst bijvoorbeeld laten gebruiken om de resultaten van het eigen onderzoek te toetsen of een reeks concrete voorbeelden te laten ordenen binnen een theoretisch kader. Dat is een goede oefening om zelfstandig met theoretische teksten om te leren gaan.

Daarnaast is het van belang leerlingen vaak zelfstandig of in een groepje met instructiegevendende teksten te leren werken, zoals veiligheidsvoorschriften, werkinstructies of een gebruiksaanwijzing. Bijvoorbeeld door deze toe te laten passen op concrete situaties of door hen uit een verknipte tekst de volgorde van handelingen in een werkprotocol te laten reconstrueren voordat ze aan een klus beginnen.

Zie ook gokfiches:

- [School- en vaktaal aanbrengen](#)
- [Motiverende en uitdagende opdrachten](#)

### ● ● ● Voorbeelden

- Een krantenartikeltje over een verkeersongeval dient in een les over de eerste wet van Newton om de probleemstelling te introduceren. Nadat de leerlingen op basis van een reeks proeven een eigen theorie over beweging hebben geconstrueerd, vergelijken ze hun bevindingen met de theorieën in korte biografieën van vier wetenschappers uit het verleden. (Zie bronnenboekjes [Stilstaan of bewegen? De eerste wet van Newton](#))
- In een les over zuren en basen gebruiken de leerlingen een recept en vier populair-wetenschappelijke teksten om te achterhalen waarom rode kool van kleur kan veranderen wanneer zij wordt gekookt. Wanneer ze een reeks proeven met rodekoolsap hebben gedaan, controleren ze hun hypothesen over de rol van zuren en basen bij voeding, medicijnen en schoonmaakmiddelen aan de hand van vier populair-wetenschappelijke artikelen. (Zie bronnenboekjes [Het rodekoolmysterie. Zuren en basen](#))
- Om in een project rond leerlingenparticipatie met de klas op de juiste manier besluiten te kunnen nemen, bestuderen de leerlingen vier tekstjes over verschillende manieren van besluitvorming. Met vier krantenartikelen over school en buurt als inspiratiebron maken de leerlingen plannen om de relatie tussen hun school en de buurt te verbeteren. (Zie bronnenboekjes [Samen school maken. Leerlingenparticipatie in de praktijk](#))
- Aan de hand van krantenartikelen over succesvolle ondernemers reconstrueren de leerlingen de vier elementen van de marketingmix. (Zie bronnenboekjes [Beroep: succesvol ondernemer. Een les over de marketingmix](#))
- Een krantenartikel over types toeristen is het uitgangspunt om in een les na te denken over zin en onzin van een typologie van toeristen (Zie bronnenboekjes [Naar Benidorm of Barcelona? Een typologie van reizigers](#))
- In een les over het bouwteam is een folder voor mensen met bouwplannen de bron om takenfiches voor de bouwheer, architect en aannemer te maken (Zie bronnenboekjes [Samenwerken in de bouw. Het Bouwteam](#))